

ESMINĖ INFORMACIJA DRAUDĖJAMS (GYVENTOJAMS) APIE GYVYBĖS DRAUDIMO SUTARTIMS, SUDARYTOMS 2003 01 01 IR VĒLIAU, TAIKOMĄ APMOKESTINIMO TVARKĄ

Apmokestinimo tvarka galioja nuo 2019 01 01

Parengta pagal 2019 m. sausio 1 d. galiojusias Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau – GPMĮ), profesinių pensijų kaupimo įstatymo (toliau - PPKĮ), valstybinio socialinio draudimo įstatymo (toliau – VSDĮ) ir sveikatos draudimo įstatymo (toliau - SDĮ) aktualias redakcijas ir komentarus.

I. Gyventojų pajamų mokesčio lengvata asmenims, mokantiems gyvybės draudimo mokas

Nuolatinis Lietuvos gyventojas iš savo pajamų gali atimti:

- savo,
- sutuoktinio,
- savo nepilnamečių vaikų (įvaikių, globotinių, kuriems nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje),
- iki 18 metų ir vyresnių neįgalųjų vaikų (įvaikių, globotinių, kuriems nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje, pilnamečių asmenų, kuriems iki pilnametystės buvo nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje), kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis, bei iki 18 metų ir vyresnių vaikų (įvaikių, globotinių, kuriems nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje, pilnamečių asmenų, kuriems iki pilnametystės buvo nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje), kuriems iki 2005 m. birželio 30 d. buvo nustatyta visiška negalia)

naudai sumokėtas gyvybės draudimo įmokas į gyvybės draudimo sutartį, kurioje numatyta, kad draudimo išmoka mokama ne tik įvykus draudžiamajam įvykiui, bet ir pasibaigus draudimo sutarties galiojimo terminui (GPMĮ 21 str. 1 d. 1 p.).

Bendra iš gyventojų pajamų atimamų išlaidų, nurodytų GPMĮ 21 str. 1 d., suma negali viršyti 25 proc. mokesčio laikotarpio apmokestinamųjų pajamų, kurioms taikomi 15 proc., 20 proc. ir 27 proc. pajamų mokesčio tarifai, sumos. Taip pat bendra atimamų gyvybės draudimo įmokų ir įmokų į pensijų fondus, profesinių pensijų fondų dalyvių asociacijų ir (ar) jiems analogiškų subjektų, veikiančių Europos ekonominės erdvės valstybėje, turimus pensijų fondus bei papildomų kaupiamųjų įmokų, mokamų pagal Pensijų kaupimo įstatymo 8 str. 4 d. nuostatas (didesnių negu 3 proc. gyventojų pajamų, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos), suma negali viršyti 1.500 EUR per mokesčio laikotarpį (GPMĮ 21 str. 3 d.).

Išlaidos atimamos tik iš nuolatinio Lietuvos gyventojų gautų pajamų apskaičiuojant pajamų mokesčių už mokesčio laikotarpį pateikiant metinę pajamų mokesčio deklaraciją (GPMĮ 21 str. 4 d.).

II. Draudimo išmoka dėl draudžiamąjį įvykių (kito negu gyvybės draudimo sutarties termino pabaiga)

Draudimo išmoka, mokama draudžiamąjį įvykių – apdraustojo mirties, sveikatos sužalojimo ar ligos - atveju **yra neapmokestinama** (GPMĮ 17 str. 1 d. 13 p.).

III. Draudimo išmoka, mokama pasibaigus gyvybės draudimo sutarties terminui, ar išmokama suma nutraukus arba iš dalies nutraukus gyvybės draudimo sutartį

1. Visa draudimo išmoka pasibaigus draudimo sutarties terminui ar išmokama suma nutraukus arba iš dalies nutraukus draudimo sutartį, yra neapmokestinama, jeigu:

1.1. pagal gyvybės draudimo sutartį, sudarytą ne trumpesniai kaip 10 metų terminui arba nutrauktą ne anksčiau kaip praėjus 10 metų nuo jos sudarymo, įmokas **mokėjo tik gyventojai ir jos nebuvo atimamos iš pajamų GPMĮ 21 str. nustatyta tvarka** (GPMĮ 17 str. 1 d. 11 ir 12 p.);

1.2. pagal gyvybės draudimo sutartį įmokas **mokėjo gyventojai ir jos buvo atimamos iš pajamų GPMĮ 21 str. nustatyta tvarka**, arba įmokas mokėjo juridiniai asmenys, arba gyventojai ir juridiniai asmenys, ir draudimo sutartyje numatytas naudos gavėjas nesikeitė nuo draudimo sutarties sudarymo datos, išskyrus atvejus, kai naudos gavėjas buvo pakeistas dėl naudos gavėjo mirties ar dėl santuokos pabaigos (pradžios), arba jeigu naudos gavėjas – savo vaikas (įvaikis, globotinis) buvo pakeistas kitu savo vaiku (įvaikiu, globotiniu), taip pat jeigu naudos gavėjas keitėsi iki 2016 m. gruodžio 31 d. (GPMĮ 17 str. 6 d.), ir yra tenkinama bent viena iš šių sąlygų:

- sutarties terminas yra ne trumpesnis kaip 10 metų arba sutartis nutraukta ne anksčiau kaip praėjus 10 metų nuo jos sudarymo, **ir** išmokos gavimo momentu išmokos gavėjas yra jaunesnis negu 26 metų (GPMĮ 17 str. 1 d. 10 p.) **arba**
- sutarties terminas yra ne trumpesnis kaip 5 metai arba sutartis nutraukta ne anksčiau kaip praėjus 5 metams nuo jos sudarymo, **ir** išmokos gavimo momentu išmokos gavėjas yra sulaukęs 55 metų amžiaus (sutartims sudarytoms nuo 2003 m. sausio 1 d. iki 2012 m. gruodžio 31 d.) (GPMĮ 17 str. 1 d. 9 p.) **arba**
- sutarties terminas yra ne trumpesnis kaip 5 metai arba sutartis nutraukta ne anksčiau kaip praėjus 5 metams nuo jos sudarymo, **ir** išmokos gavimo momentu išmokos gavėjui iki senatvės pensijos amžiaus, nustatyto gyvybės draudimo sutarties sudarymo metu galiojusiame LR socialinio draudimo pensijų įstatyme, yra likę ne daugiau kaip 5 metai (sutartims sudarytoms nuo 2013 m. sausio 1 d.) (GPMĮ 17 str. 1 d. 9¹ p.) **arba**
- sutarties terminas yra ne trumpesnis kaip 5 metai arba sutartis nutraukta ne anksčiau kaip praėjus 5 metams nuo jos sudarymo, ir išmokos gavimo momentu išmokos gavėjui yra nustatytas 0–25 procentų ar 30–40 procentų darbingumo lygis, arba išmokos gavėjas yra neįgalus vaikas, kuriam nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis (GPMĮ 17 str. 1 d. 9¹ p.).

2. Jeigu gyvybės draudimo sutartis **netenkina sąlygų, nurodytų 1 punkte**, tai gyvybės draudimo išmoka pasibaigus draudimo sutarties terminui ar išmokama suma nutraukus arba iš dalies nutraukus draudimo sutartį apmokestinama tokia tvarka:

2.1. dalis, lygi sumokėtoms gyvybės draudimo įmokoms, kurias mokėjo gyventojai ir kurios **buvo atimamos** iš pajamų GPMĮ nustatyta tvarka, bei įmokoms, kurias mokėjo juridiniai asmenys, **yra apmokestinama 15 proc. gyventojų pajamų mokesčiu** (GPMĮ 6 str. 1 d.);

2.2. dalis, lygi sumokėtoms gyvybės draudimo įmokoms, kurias mokėjo gyventojai ir kurios **nebuvo atimamos** iš pajamų GPMĮ nustatyta tvarka, yra **neapmokestinama** (GPMĮ 17 str. 1 d. 12 p.);

2.3. dalis, viršijanti sumokėtas gyvybės draudimo įmokas, **neapmokestinama**, jeigu gyvybės draudimo sutarties terminas yra **ne trumpesnis kaip 10 metų** arba sutartis nutraukta ne anksčiau kaip praėjus 10 metų nuo jos sudarymo (GPMĮ 17 str. 1 d. 11 p.). Jeigu gyvybės draudimo sutarties terminas yra **trumpesnis kaip 10 metų** arba sutartis nutraukta anksčiau kaip praėjus 10 metų nuo jos sudarymo, ši išmokos dalis **yra apmokestinama 15 proc. gyventojų pajamų mokesčiu** (GPMĮ 6 str. 1 d.).

Valstybinio socialinio draudimo ir privalomojo sveikatos draudimo įmokos nuo gyventojų gaunamų išmokų, mokamų pasibaigus ar nutraukus gyvybės draudimo sutartį, nėra mokamos (VSDĮ 10 str., SDĮ 17 str. 8 d.).

PASTABOS

1. Gyventojų metinėms pajamoms, įskaitant gautą išmoką pagal gyvybės draudimo sutartį, kuri buvo apmokestinama 15 proc. gyventojų pajamų mokesčiu, išskyrus pajamas iš darbo santykių ir kitas GPMĮ 6 str. 1² d. nurodytas pajamas, viršijus 120 vidutinių šalies darbo užmokesčių, viršijanti dalis bus **apmokestinama 20 proc. gyventojų pajamų mokesčiu** (GPMĮ 6 str. 1² d.). Viršijančios dalies apskaičiavimo, deklaravimo ir papildomo gyventojų pajamų mokesčio sumokėjimo prievolė tenka pačiam gyventojui pateikiant metinę pajamų mokesčio deklaraciją (GPMĮ 27 str.).

2. Nenuolatinio Lietuvos gyventojų gautos draudimo išmokos nėra pajamų mokesčio objektas, tokiu būdu jos nėra nei deklaruojamos, nei apmokestinamos (GPMĮ 4, 5 str.).

3. Svarbu atkreipti dėmesį, kad jei gyventojui mokesčiniu laikotarpiu buvo taikomas NPD (neapmokestinamasis pajamų dydis) pajamoms, susijusioms su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais, tai gavus išmoką pagal pasibaigusią, nutrauktą ar iš dalies nutrauktą gyvybės draudimo sutartį, metinis NPD bus sumažinamas įvertinant (pridedant prie metinių pajamų) gautos išmokos dalį, viršijančią sumokėtas pagal tą sutartį įmokas, jeigu ta dalis buvo apmokestinama GPM (GPMĮ 20 str. 7 d.).

Detalesnę GPMĮ nuostatų išaiškinimą dėl gyvybės draudimo sutartims taikomos apmokestinimo tvarkos galima rasti Valstybinės mokesčių inspekcijos interneto tinklapyje www.vmi.lt.